

Estudi estratègic per a la renovació de l'àmbit de la Fira de Montjuïc

FIRA

ÍNDEX

1. **Diagnosi**
2. **Premises d'actuació**
3. **Proposta**

Estudi estratègic per a la renovació de l'àmbit de la Fira de Montjuïc

La coincidència del final de la concessió dels terrenys de Montjuïc a la Fira de Barcelona a finals de 2025, quatre anys abans del centenari de l'Exposició Internacional de 1929, ha permès repensar el futur d'aquest àmbit de la ciutat i endegar els diferents instruments urbanístics per a la seva transformació urbana.

Per tal de respondre a aquesta situació, el febrer de 2019, es va signar un protocol entre tots els agents, en el qual s'estableix que l'Ajuntament de Barcelona impulsarà el planejament urbanístic i la fórmula patrimonial adient per a la transformació del recinte. Fruit dels treballs d'anàlisi, es van establir cinc premisses per a la transformació per garantir la integració de l'actual recinte tancat de la Fira dins de la ciutat.

1 | Continuïtat transversal entre els barris

Es tracta de respondre a una reivindicació veïnal històrica per tal d'establir connexions directes entre els barris del Poble-sec i de la Font de la Guatlla, i alhora trencar la barrera física que configura un recinte tancat en l'actualitat.

2 | Diversitat d'usos

Es vol convertir l'àmbit en una Fira integrada en la trama urbana, amb mixtura d'usos, amb la inclusió necessària d'habitatges públics, locals comercials de proximitat i equipaments de barri, en convivència amb l'activitat firal.

3 | Condicions ambientals

S'aposta per incrementar el verd urbà, millorar l'espai públic i apropar la muntanya de Montjuïc a la ciutat.

4 | Patrimoni i edificis existents

Per promoure el reciclatge urbà i la sostenibilitat, es prioritza rehabilitar les edificacions existents que constitueixen el patrimoni històric de l'àmbit.

5 | Caràcter monumental de l'avinguda Reina Maria Cristina

Reconèixer i emfatitzar la monumentalitat de l'eix vertebrador del conjunt que formen els edificis del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC), els palaus d'Alfons XIII i de la Reina Victòria Eugènia, així com la Font Màgica, entre altres.

Repensem l'espai firal de Montjuïc

Entre el novembre del 2021 i el gener del 2022, es va desenvolupar un procés de participació ciutadana per a la concreció dels usos del sòl a partir de les premisses inicials. Amb les conclusions del debat ciutadà, l'Ajuntament va presentar una proposta, desplegada en quatre àmbits, per a la modificació de plantejament (MPGM) necessària, que es troba actualment en aprovació provisional.

1 | Espai públic i mobilitat

Obertura d'un passeig públic a través del pavelló de la Metal·lúrgia que permeti connectar transversalment els barris del Poble-sec i de la Font de la Guatlla i, en sentit longitudinal, prolongació del carrer de la Guàrdia Urbana fins a l'avinguda del Paral·lel.

2 | Equipaments

Es proposa, entre d'altres, crear un centre d'atenció primària, un equipament assistencial, i una biblioteca.

3 | Habitatge

Es prioritza destinar espai per a la construcció d'uns 500 habitatges públics en una superfície desòl de 13.350m², cosa que representa el 10% del total de l'àmbit.

4 | Activitat econòmica

S'aposta per una Fira urbana amb esdeveniments de petita i mitjana escala. També per articular i connectar l'activitat econòmica i cultural de barri amb l'activitat de l'espai firal.

1 Diagnosi

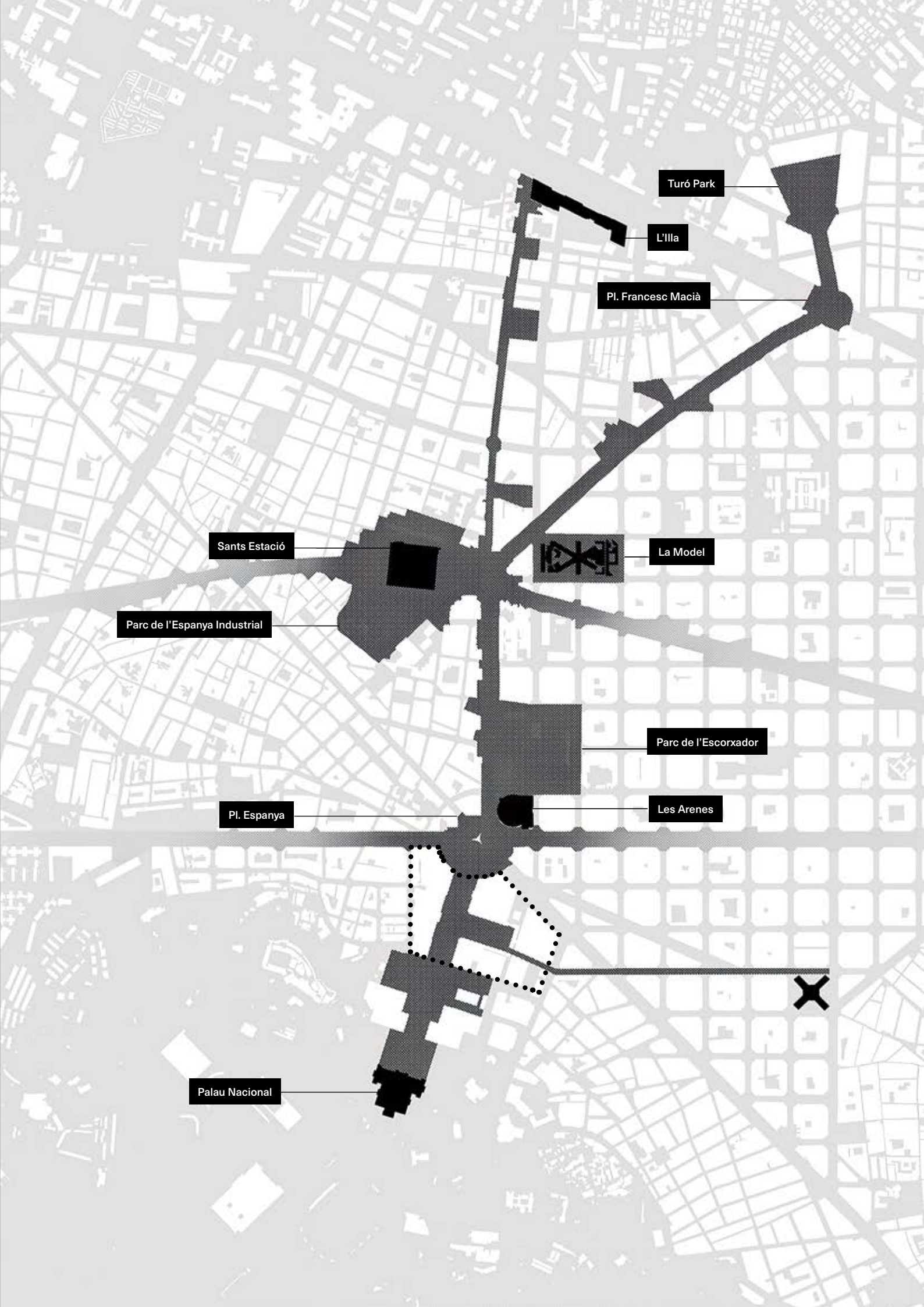
De la Diagonal al Palau Nacional

Envers la connectivitat. Font: Barcelona Regional

Envers la permeabilitat. Font: Barcelona Regional

Turó Park

L'Illa

Pl. Francesc Macià

Sants Estació

La Model

Parc de l'Espanya Industrial

Parc de l'Escorxador

Pl. Espanya

Les Arenes

Palau Nacional

Antecedents

- La concessió al Consorci Fira de Barcelona finalitza l'any **2025**.
- Commemoració del **centenari** de l'Exposició Universal del 1929

Localització estratègica

- Mantenir la presència de la Fira i la seva activitat a l'espai històric i emblemàtic de la plaça Espanya.
- Ampliació de 60.000 m² a la Gran Via. Previsió finalització 2024.

Espais públics

- Poca presència de verd a l'àmbit
- Manca d'ombres i joc infantils.
- Verd de connexió: pl. Espanya baix índex de caminabilitat i de connectivitat en vol (ocells).
- Materials altament impermeables. Potencial de permeabilitat a causa de la poca activitat del subsol.
- Edificis amb elevat albedo.
- Previsió d'increment notori de temperatura mitjana i nits tòrrides amb el canvi climàtic.
- Cal millorar relació de ciutat muntanya
- Qualitat de l'aire: supera els nivells admissibles de NO₂.

Manca de connectivitat entre els diferents barris

Necessitats d'equipaments de barri i de ciutat, i habitatge públic

Recinte tancat i façanes cegues

Necessitat d'ampliació de museus

Planejament vigent

Situació urbanística

- Qualificació de l'av. Maria Cristina al PGM de 6a: parcs i jardins. Actualment ús viari.
- Modificació qualificació pavellons 6c/mj C. Subsistema de parc clàssic.
- Pla de museus de Catalunya 2030. Necessitat d'ampliar les instal·lacions del MNAC i reubicar museus d'Història i Arqueologia de Catalunya.
- Afectació edifici clau 17/7 al c. Mèxic. Parcel·la privada.

Patrimoni edificat

- PE de protecció del patrimoni arquitectònic de Barcelona a l'àmbit del districte de Sants-Montjuïc (2000).
- Edificis catalogats. Manteniment dimensió simbòlica i memòria col·lectiva.

Mobilitat

Transport públic

- Millores accessibilitat als vestíbuls del metro L1 i L3.
- Perllongament de la L2
Perllongament de la línia Llobregat-Anoia dels FGC entre plaça Espanya i Gràcia.
- Previsió de la nova estació d'autobusos.

Transport privat

- Restriccions viàries a l'av. Reina Maria Cristina.
- Pl. Espanya com a gran rotonda viària. Necessitat de pacificació.
- Acumulació de vehicles en el lateral de Gran Via. Necessitat d'ampliar la vorera entre plaça Espanya i c. Mèxic.

Necessitat de compatibilitzar usos lúdics

2 Premisses d'actuació

Morfologia urbana

- **Permeabilitat transversal.**
Millora connexió entre els barris de Poble-sec i de la Font de la Guatlla.
- **Ciutat ròtula**
Incorporació i sensibilitat a les directrius, alineacions, i morfologia urbana dels teixits dels entorns de l'àmbit de projecte.
- **Reciclatge urbà**
Atenció al valor patrimonial amb la seva incorporació a la proposta amb usos compatibles.
Aprofitament dels pavellons actuals per a usos compatibles.

Permeabilitat transversal

Reciclatge patrimonial

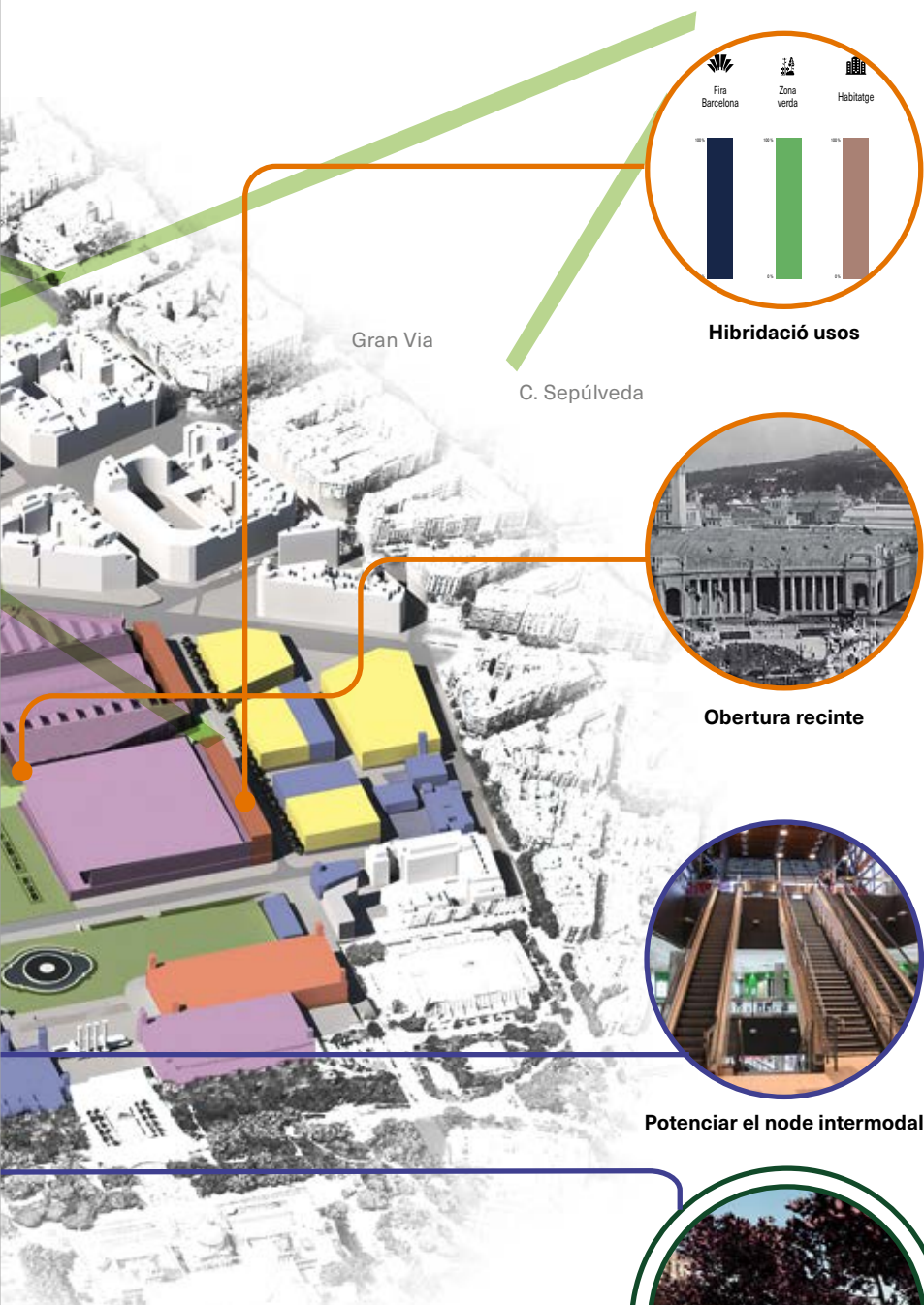
Continuïtat eixos verds ciutat

Millora connexió ciutat muntanya

Espais públics

- **Estendre i connectar el verd**
Millora la connexió amb Montjuïc.
Repensar el caràcter de l'avinguda Maria Cristina.
- **Continuïtat eixos verds**
Incorporació, enriquiment i relligat en l'àmbit de projecte de la xarxa de superilles.
- **Generar energia local i potenciar cobertes verdes**
Cobertes, pèrgoles i façanes.
- **Promoure l'activitat i la ciutat jugable**
Espais d'ombra, d'estada, de jocs, esportius...
- **Permeabilització del sòl**
SUDS o superfícies vegetals
Aplicar Carta del verd.

Hibridació usos

Obertura recinte

Potenciar el node intermodal

Pacifació carrer Mèxic

Usos

- Hibridació d'usos
- Evitar la compactació i delimitació dels diferents usos per tal d'enriquir la proposta i provocar la interacció.
- Obertura recinte firal.
- Permeabilitat dels fluxos dels entorns a través dels espais firals per tal d'impedir el caràcter de tap i afavorir una fluïdesa de les relacions transversals.

Mobilitat

- **Transport públic**
Potenciar l'intercanviador de la pl. Espanya
- **Continuïtat nous carrers**
Com el nou carrer de la Guàrdia Urbana que ajuda a interconnectar l'àmbit amb l'entorn.
- **Reducció impacte viari**
Redimensionar la rotonda viària de la Plaça Espanya per tal de fer-la més eficient.
- **Pacifació de vies**
Reduir el pes del vehicle en vies com ara l'avinguda Maria Cristina, carrers Mèxic i Tamarit.
- **Servei nocturn DUM**
Implantació servei nocturn amb el perllongament L8 FGC.

Pl. Espanya i intercanviador

→ Reordenar l'espai públic

Millora de la connexió i continuïtat entre els diferents eixos que conflueixen amb l'ampliació d'aquells espais que actualment suposen embuts als fluxes de vianants i modes actius. Ampliació de les voreres.

→ Pacificació viària

Redimensionar la rotonda viària de la plaça Espanya per tal de fer-la més eficient i reduir la pressió del vehicle.

→ Eix Collserola-Montjuïc

La plaça Espanya és un element clau per millorar l'eix Model/Estació de Sants amb el Palau Nacional i Montjuïc.

→ Millorar la intermodalitat

Accessibilitat, eficiència i interconnexió entre els diferents modes de transport actuals i futurs.

→ Estació de busos

Encaix d'una futura estació busos interurbans soterrada que faria de la plaça Espanya un node de transport públic de referència. També s'aconseguiria més eficiència en els recorreguts dels busos actuals, milloraria la interconnexió de viatgers amb altres modes i ajudaria a descarregar la pressió sobre l'espai públic de la parada de busos actual en superfície de Paral·lel.

Espai públic unitari

Reducció viària

Millora de la intermodalitat i nova estació de busos

Equipaments

→ Equipaments de barri

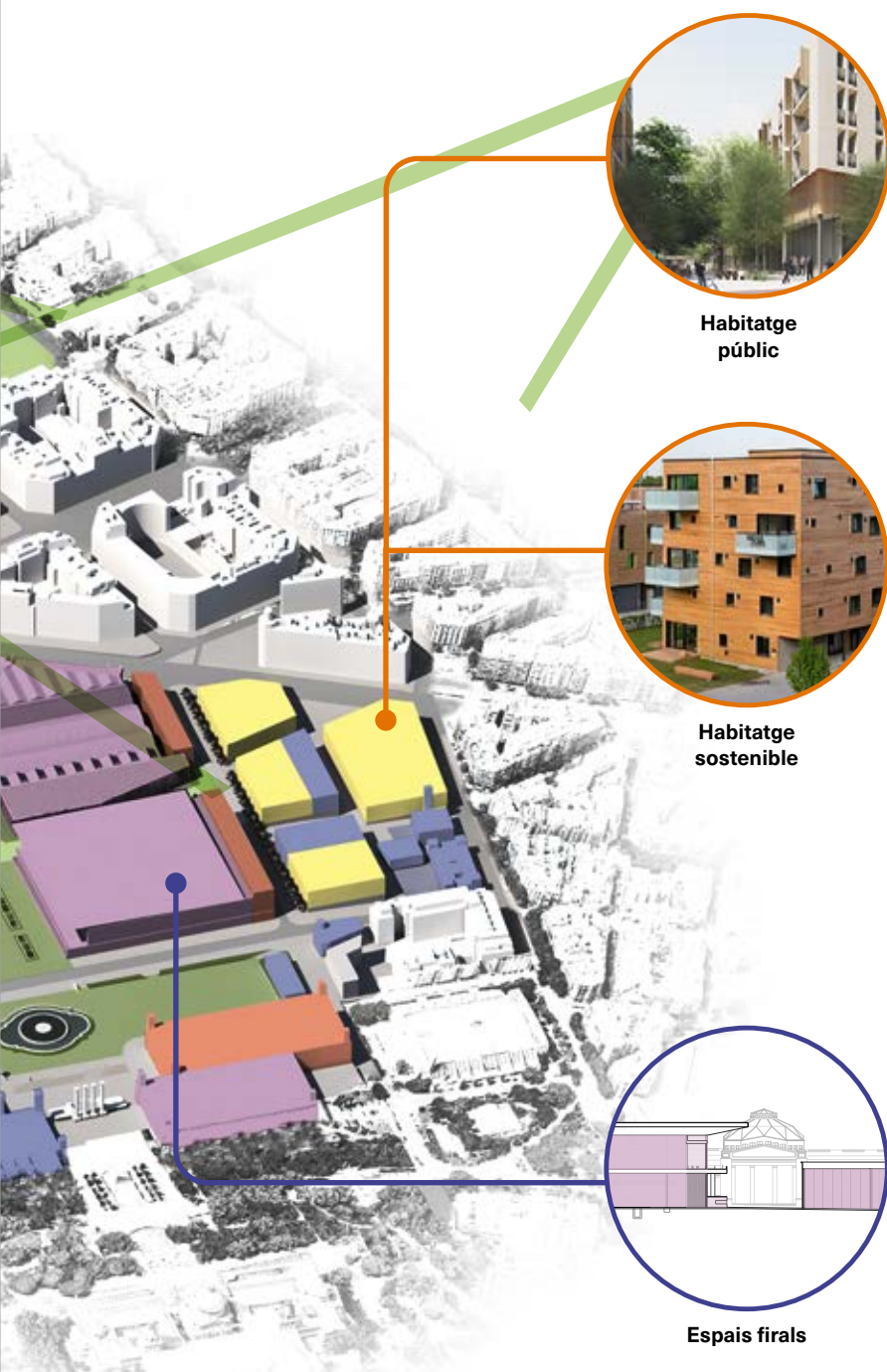
Incorporació a la nova trama de ciutat les peces d'equipaments necessàries que responguin a les demandes dels barris que l'envolten.

→ Equipaments de ciutat

Ampliació de les demandes museístiques del MNAC i creació del Museu Nacional d'Història de Catalunya (fusió dels actuals MAC i MHC).

Incorporar equipaments de barri

Habitatge

→ Habitatge públic

Incrementar el patrimoni públic de sòl i d'habitatge amb destinació a habitatges de protecció pública, el parc públic d'allotjaments dotacionals i els parcs públics i privats d'habitatges de protecció pública i de lloguer.

→ Habitatge sostenible

Criteris de sostenibilitat i eficiència energètica en l'edificació. Aplicar criteris de circularitat (reciclatge, reutilització, adaptabilitat, construccions modulars).

Àmbit Fira

Requeriments:

- 47.000 m² d'espais per a exposicions
- 7.000 m² d'espais congressuals
- 50.000 m² d'espais annexos d'oficines de la Fira, espais d'activitat econòmica vinculada als temes dels salons, espais per a la indústria cultural i creativa.
- Manteniment de la presència de l'activitat firal en l'espai històric de plaça Espanya.
- Apostar per una proposta d'espais firals que no impedeixi la continuïtat de la trama urbana de l'entorn.
És a dir, esvair les barreres provocades pel concepte recinte, però aconseguir la continuïtat dels espais firals mitjançant connexions a d'altres nivells.

Estudi estratègic per a la renovació de l'àmbit de la Fira de Montjuïc

PROCÉS

EIXOS

ESCALA
D'ESTUDI

Ajuntament de Barcelona +

Transport públic

Potenciar l'intercanviador de la Pl. Espanya

Noves vies

Continuïtat de noves vies com ara el carrer de la Guàrdia Urbana que ajuden a interconnectar l'àmbit amb l'entorn.

Reducció de l'impacte viari

Redimensionar la rotonda viària de la plaça Espanya per tal de fer-la més eficient.

Pacificació de vies

Reduir el pes del vehicle en vies com per exemple l'avinguda Maria Cristina, carrers Mèxic i Tamarit.

Relació amb l'entorn

Morfologia urbana

Permeabilitat transversal

Millora de la connexió entre els barris del Poble-sec i de la Font de la Guatlla.

Ciutat ròtula

Incorporació i sensibilitat a les directrius, alineacions, i morfologia urbana dels teixits de l'entorn de l'àmbit de projecte.

Reclutatge urbà

- Respecte dels edificis amb valor patrimonial incorporant-los a la proposta amb usos compatibles amb la nova proposta de ciutat.
- Aprofitament dels pavellons actuals per usos compatibles.
- Espais segurs, actius, diversos, accessibles i ben connectats.

PROJECTES
I TREBALLS

MÀSTER PLA

Fira + Barcelona Regional

Espai públic

Continuitat eixos verds

Incorporació, enriquiment i relligat a l'àmbit de projecte de la xarxa de superilles.

Avinguda Maria Cristina

Repensar el caràcter de l'avinguda Maria Cristina des de la reinterpretació dels usos, la volumetria, la pacificació del trànsit i la incorporació de la Font commemorativa.

Millora connexió amb Montjuïc

Reconnectar l'àmbit amb Montjuïc creant nous eixos i potenciant els existents.

Usos i edificabilitat

Hibridació d'usos

Evitar la compactació i delimitació dels diferents usos per tal d'enriquir la proposta i provocar la interacció.

Recinte Firal no tancat

Permeabilitat dels fluxos dels entorns a través dels espais firals per tal d'impedir el caràcter de tap i afavorir una fluïdesa de les relacions transversals.

3 Proposta

Superfícies usos de sòl

USOS FIRALS

- a. Usos expositius
- b. Oficines Fira
- c. Equipaments Fira/Palau de congressos
- d. Activitat econòmica vinculada
- e. Espais indústria cultural i creativa

ACTIVITAT ECONÒMICA INDUÏDA

- RESIDENCIAL
- EQUIPAMENTS

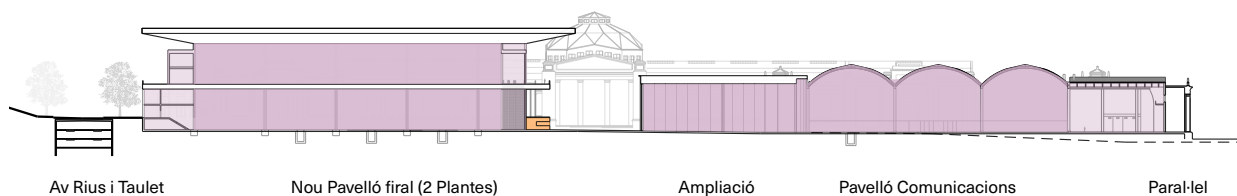
- 01 Reserva 1
- 02 Reserva 2
- 03 Equipament de barri
- 04 Equipament esportiu
- 05 Ampliació MNAC
- 06 Biblioteca i espai veïnal de la Casa de la Premsa

Visualització nou carrer Univers mirant a Metal·lúrgia.

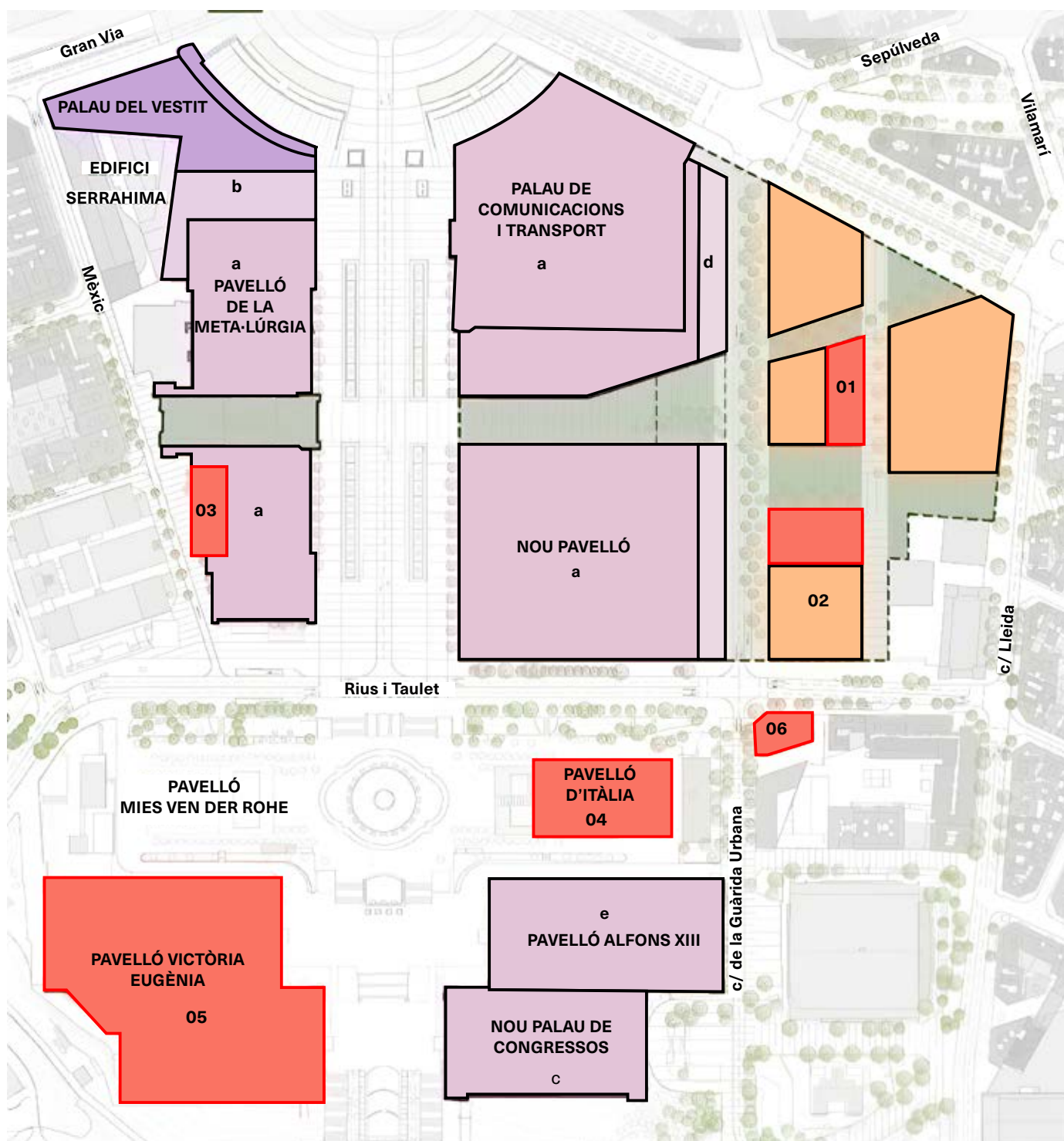
Visualització nou carrer Univers mirant a l'Eixample.

Font: Barcelona Regional

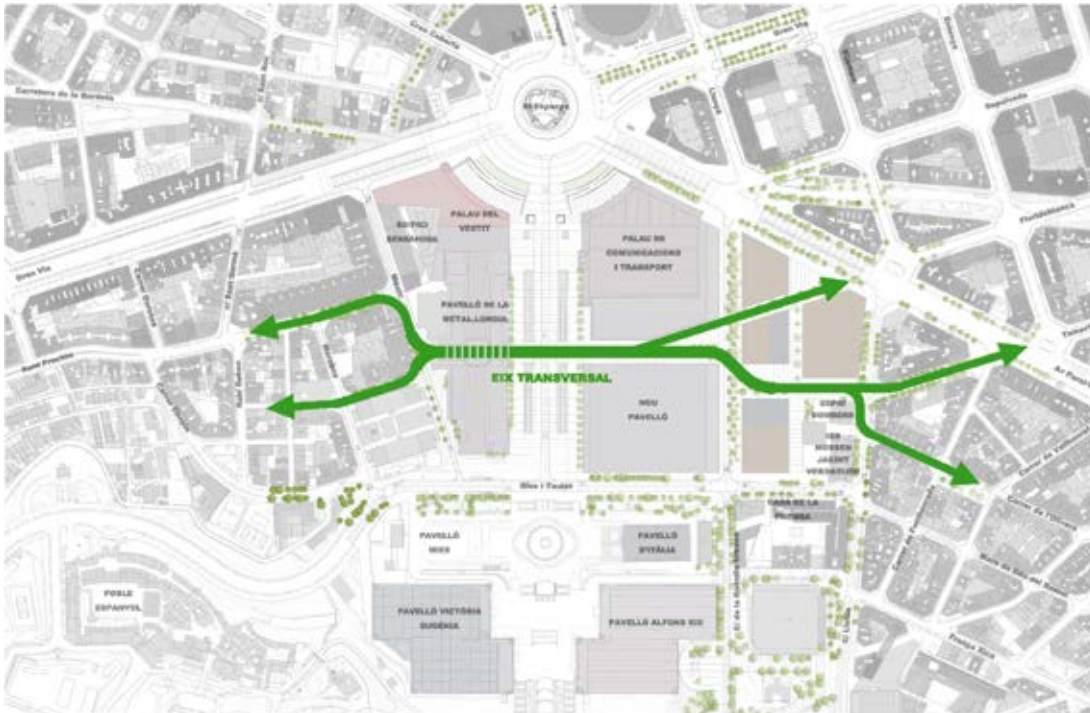
SÒL PROPOSTA

Usos firals	70.800 m²	53 %
Teixit residencial (inclou comerç i equipaments PB)	12.350 m²	10 %
Activitat econòmica	4.350 m²	3 %
Equipament	22.000 m²	16 %
Vials i verds	23.225m²	17 %

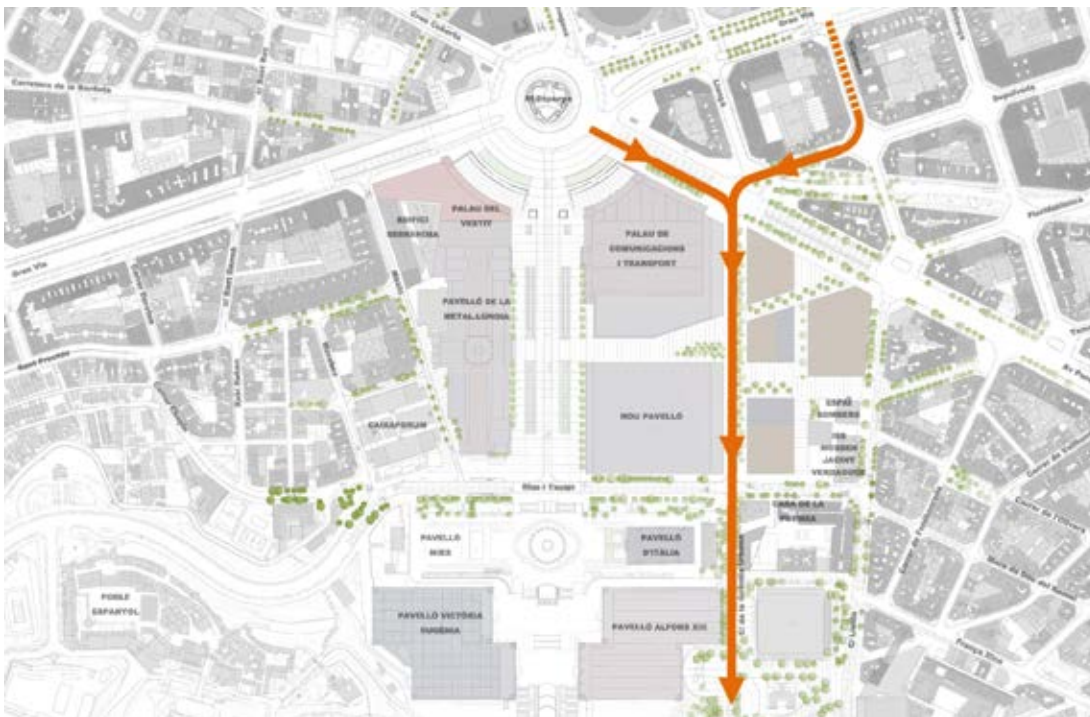

Conclusions i consensos derivats del procés de participació

Obertura d'un passeig públic transversal a través del pavelló de la Metal·lúrgia que permeti connectar els barris del Poble-sec i de la Font de la Guatl·la.

Perllongament del carrer Guàrdia Urbana fins a l'avinguda Paral·lel.

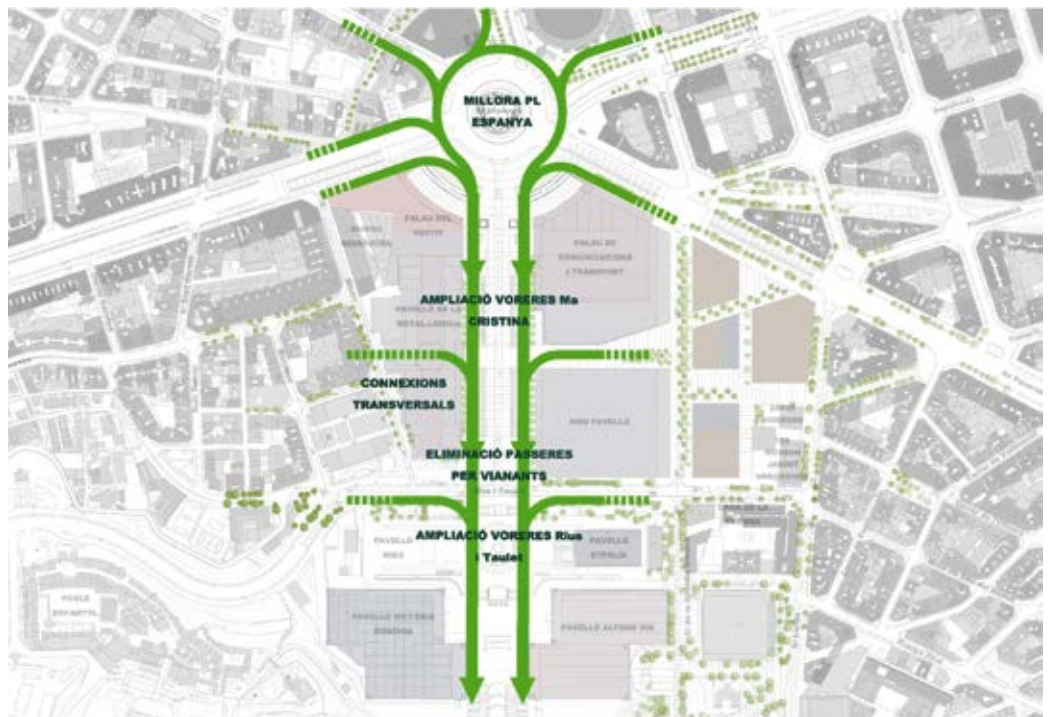

Font: Barcelona Regional

Pacificació dels carrers Lleida i Mèxic.

Reforçar la monumentalitat de l'avinguda Maria Cristina a través de la priorització que esdevingui un eix per a vianants i transport públic i que serveixi de connexió entre l'espai firal i la muntanya de Montjuïc.

Font: Barcelona Regional

Habitatge

Conclusions i consensos derivats del procés de participació

- La proposta busca la creació d'habitatge públic en l'àmbit, amb l'equilibri i la intensitat adequada, per tal d'obrir el recinte, generar ciutat i respondre a les necessitats habitacionals dels barris propers.
- Teixit residencial: 500 habitatges.

Superfície sòl proposta
Total: 13.350 m² (10 %)

Una cruïlla típica del nou barri. Font: Straddle3

Activitat econòmica

Conclusions i consensos derivats del procés de participació

La proposta busca una Fira integrada en l'àmbit urbà, que generi sinergies, que estigui articulada amb els barris i que sigui un pol d'activitat econòmica i formativa.

- Fira urbana amb esdeveniments de petita i mitjana escala.
- Articulació de l'activitat econòmica i cultural de barri (petita escala) amb l'activitat de l'espai firal (gran escala).
- Articulació dels esdeveniments d'escala de barri, d'escala ciutat i d'escala firal.
- Projectes que connectin el comerç de barri amb la Fira.
- Incloure espai de formació professional i d'oficis, de creació i de promoció de l'emprenedoria.
- Activitat econòmica induïda.

Superfície sòl

Proposta total: 70.800 m² (53 %)

Visualització del nou Pavelló firal des del carrer de la Guàrdia Urbana. Font: Barcelona Regional

Una de les propostes de la modificació puntual del Pla General Metropolità en l'àmbit de la Fira de Barcelona i de La Model és establir les condicions d'ordenació i edificació del Pavelló del Vestit, que generi un nou front de façana urbana a la Gran Via i que serveixi per implementar nous usos d'activitat comercial i oficines en aquesta àrea de 7.279 m².

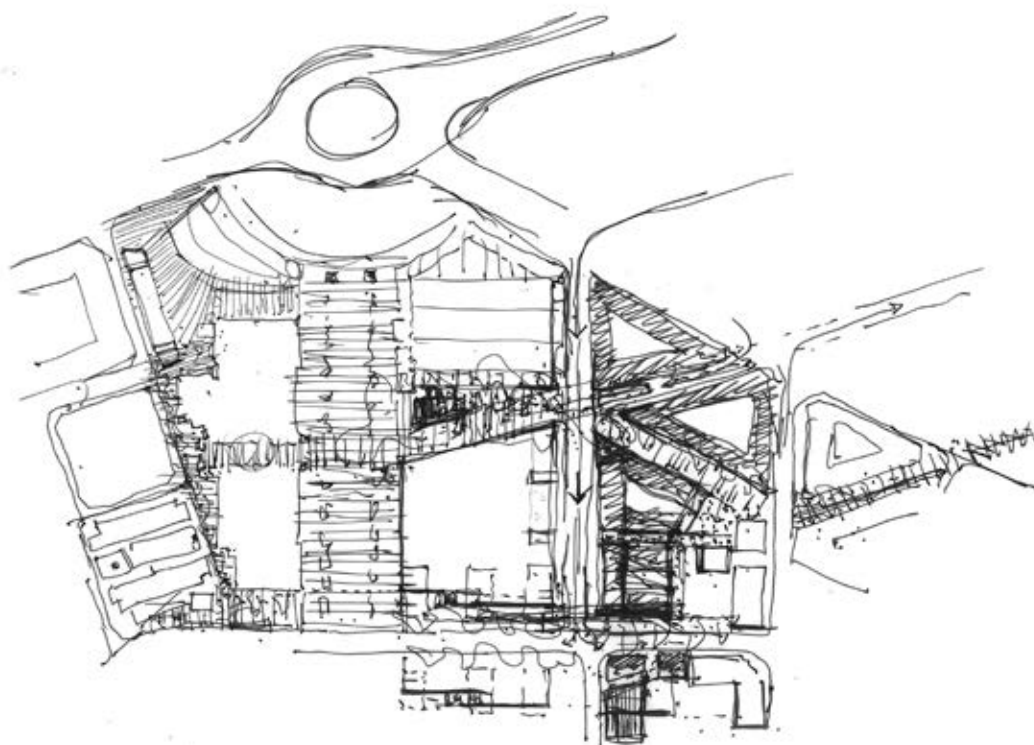
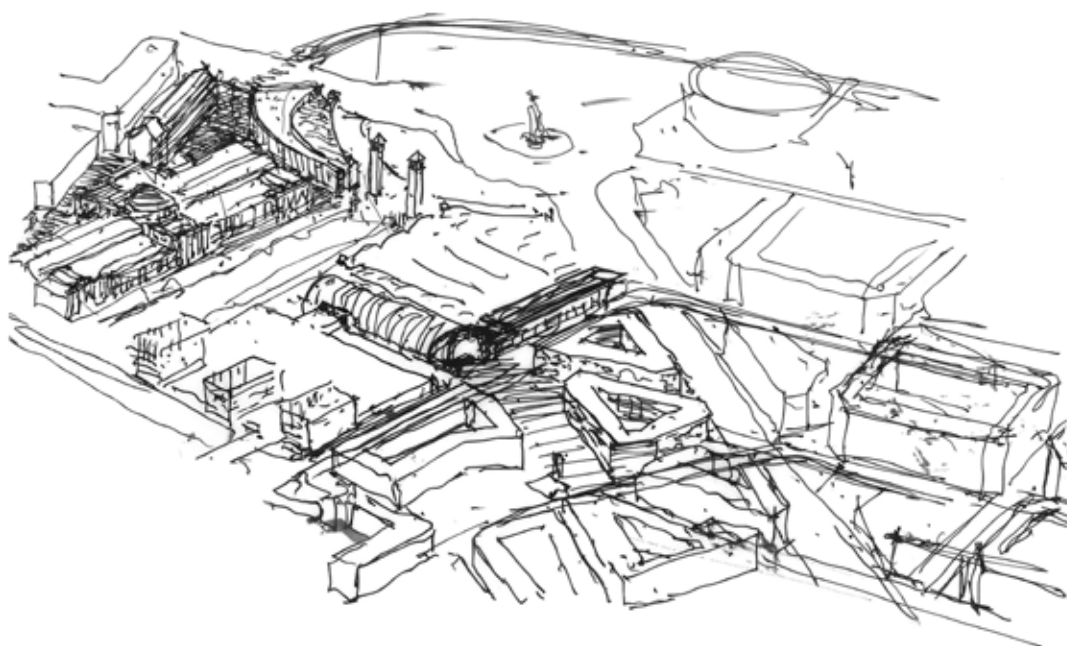
Superfície sòl

Proposta total: 4.359 m² (3 %)

No inclou 700 m² de sòl de la columnata

Visualització de la nova proposta per al pavelló del Vestit. Font: Barcelona Regional

Croquis inicials de propostes d'ordenació del conjunt. Font: Barcelona Regional

DIRECCIÓ

Jüan Carlos Montiel..Director
de l'Àrea de Territori i Projectes
/ Arquitecte

COORDINACIÓ

/ **Jordi Mercadé**. Arquitecte
Cap de Projectes d'Arquitectura
i Espai urbà

COORDINACIÓ TÈCNICA

Andrés Garcia..Arquitecte

Naàlia López..Arquitecta

EQUIP REDACTOR

Andrés Garcia..Arquitecte

Naàlia López..Arquitecta

Andrea Fiorücci. Arquitecte

Ascensión Barranco.
Arquitecte

Maria De Ochoa. Arquitecta

Joan Farré..Arquitecte

Sonia González..Arquitecta

EQUIP TÈCNIC

**Àrea Planejament
i Territori**

/ **Erick Valdez**. Arquitecte
Cap de Departament de
Planejament i Territori

Isabel Peiraó..Arquitecta

Laüra Cancelo..Arquitecta

Llorenç Torres..Arquitecte

**Àrea d'Anàlisi
i Estratègia Urbana**

Miquel Pybus. Geògraf / Cap
del Departament d'Estratègia
Urbana

Ana Belén Sánchez..Sociòloga

Norma Reÿ..Geògrafa

Ignacio Marcano..Geògraf

Ana Paricio..Psicòloga social

Claüdia Villazón..Urbanista

Conchi Berengüer..Arquitecta

**Àrea de Mobilitat i
Infraestructures del Transport**

Jordi Fuster..Enginyer
/ de camins, canals i ports
Director de l'Àrea de Mobilitat
i d'Infraestructures del
Transport

/ **Cristina Jiménez**..Economista
Cap de Mobilitat

**Àrea de Medi Ambient
i Eficiència Energètica**

/ **Marc Montlleó**..Biòleg
Director de l'Àrea de Medi
Ambient i Eficiència Energètica

Arnaü Lluch..Biòleg

Pablo Hernández..Humanista
i Tècnic de Medi Ambient

COL·LABORACIÓ INTERNA

Ajuntament de Barcelona

Xavier Mañilla..Arquitecte en
Cap

Departament de Mobilitat

Districte Sançs Montjüic

Fira de Barcelona

COL·LABORACIÓ EXTERNA

DUATIS ARQUITECTES

DOYMO

Cierçoesçúdio

Strüddle4

I el suport tècnic i administratiu
de Barcelona Regional

Document V1,
Setembre 2023.

© IMATGES
© TEXTS

BR-Barcelona Regional

Cap part d'aquesta publicació,
incloent-hi el disseny general
i la coberta, no pot ser copiada,
reproduïda, distribuïda,
transformada, emmagatzemada
o transmesa de cap manera ni
per cap mitjà, tant si és elèctric
com químic, mecànic, òptic, de
gravació, de fotocòpia o per altres
mètodes, sense l'autorització
prèvia per escrit dels titulars
de la seva propietat intel·lectual.

**Ajuntament
de Barcelona**

BARCELONA
REGIONAL

Carrer 60, 25-27
Edifici Z. 2a planta
Sector A. Zona Franca
08040 Barcelona

T (+34) 932 237 400
F (+34) 932 237 414
br@bcnregional.com
www.bcnregional.com

TERRITORI | PROJECTES

